

Antequam, priusquam

- může se vyskytovat i odděleně *ante quam, prius quam* (VV je uvozena **quam!**)
- zápornka *non*
- vyjádření následnosti „dříve než“

INDIKATIV

- podává děj jako skutečný
 - **perfektum**: VH v minulém čase

Legati non ante profecti (sunt) quam impositos in naues milites uiderunt; (Liv. 34, 12)
Legáti neodešli dříve, než viděli, že vojáci jsou na lodích.
 - **prézens**: VH ve futuru nebo v přítomnosti
 - **futurum II.**: VH je ve futuru, ve VV je futurum II. pro zdůraznění logické předčasnosti, užívá se zvláště v případech negace ve VH
- někdy může vyjadřovat iterativnost, pak má stejné časy jako *cum iterativum*

Plus dolet, quam necesse est, qui ante dolet, quam necesse est. (Sen. ep. 98, 8)
Kdo se trápí dopředu, trápí se víc, než je nutné.

KONJUNKTIV

- odstín úmyslu, možnosti apod.
 - konjunktiv přítomnosti po čase hlavním, užívá se častěji než indikativ přítomnosti
- konjunktiv imperfekta po čase vedlejším

Ultimum malorum est e vivorum numero exire, antequam moriaris. (Sen. tranquil. 5, 5, 1)

Poslední chybou je (dobrovolně) se nepočítat mezi živé dříve, než bys zemřel.

Quae inviti audimus, libenter credimus et, antequam iudicemus, irascimur. (Sen. ira 2, 22, 3)

Co slyšíme neradi, tomu rádi věříme a zlobíme se dříve, než bychom to posoudili.

Quidam ante vivere desierunt quam inciperent. (Sen. ep. 23, 11)

Někteří lidé přestali žít dříve, než (by) začali.

Caesar, priusquam se hostes ex fuga reciperent, in fines Suessionum exercitum duxit. (Caes. Gall. 2, 12, 1)

Caesar zavedl vojsko na území Suessionů dříve, než by se nepřátelé vzpamatovali z útěku.

- po čase vedlejším se někdy používá i konjunktiv plusquamperfekta, a to zejména u slovesa *posse*.

Antequam de meo adventu audire potuissent, (...), in Macedoniam ad Planciumque perrexi. (Cic. *Pro Plancio* 98)

Dříve než by mohli slyšet o mém příchodu, šel jsem do Makedonie a k Planciovi.

- ve větách s *antequam* / *priusquam* se sice konjunktiv užívá často, někdy se však dává přednost indikativu. Dochází k tomu zvláště tehdy, kdy je VH záporná. Zápor ve VH totiž signalizuje, že děj ve VV je reálný.

Hostes terga verterunt neque prius fugere destiterunt, quam ad flumen Rhenum pervenerunt. (*Caes. Gall. 1, 53, 1*)

Nepřátelé se dali na útěk a nepřestali prchat dřív, než dorazili k řece Rýnu.

POUŽITÁ LITERATURA

GHISELLI, Alfredo - Concialini, Gabriela. *Il nuovo libro di latino - vol. I. Teoria.* V ristampa. Bari : Laterza, 2002. 550 s. ISBN 88-421-0322-5.

NOVOTNÝ, František. *Základní latinská mluvnice.* Vyd. 2., v H & H 1. Jinočany : H & H, 1992. 297 s. ISBN 80-85467-91-7.

PEŇÁZ, Petr, – URBANOVÁ, Daniela. *Syntax latinského souvětí.* Pracovní text UKS FF MU.

TRAINA, Alfonso - Bertotti, Tullio. *Sintassi normativa della lingua latina : teoria.* 2. ed. Bologna : Cappelli Editore, 1993. 519 s. ISBN 88-379-0717-6.